

PRÁCE SESTRY NA GYNEKOLOGICKÉ AMBULANCI Z POHLEDU PORODNÍ ASISTENTKY

por. as. M. Poláková

Gynekologicko-porodnická ambulance, Plzeň

Úvod

Ve svém sdělení se s Vámi chci podělit o zkušenosti, které jsem získala v klinické i privátní praxi.

Měla jsem to štěstí, že jsem se aktivně podílela na otevření jedné z prvních gynekologických ordinací, kde pracuji i nyní. Porodní asistentka je neodmyslitelnou součástí tohoto pracoviště. Také její vzdělání a zkušenosti tomu musí odpovídat. V současné době v primární i sekundární péči pracují:

- ženské sestry
- porodní asistentky
- DIS porodní asistentky
- první bakalářky

Dle vyhlášky 423 z 6/2004 je nutné požádat o vydání osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu. Touto vyhláškou se stanoví kreditní systém, na základě kterého jsou ohodnoceny jednotlivé formy celoživotního vzdělávání počtem kreditů, jejichž získání je potřebné pro vydání tohoto osvědčení.

Doporučuji porodním asistentkám o toto vysvědčení zažádat. K osvědčení vydanému do dubna 2006 není nutné dokládat kredity.

2 Privátní gynekologická praxe zajišťuje

- preventivní a léčebnou péči
- péči o těhotnou

3 Klientky mají možnost

- volby lékaře
- volby pojišťovny
- možnost změny lékaře 1× za tři měsíce
- možnost změny pojišťovny 1× za rok
- možnost telefonických objednávek
- konzultace

- informace o výsledcích

4 Ambulance sestává

4.1 Z pracovny lékaře

(vhodné rozdělení na část administrativní a vyšetřovací)

- kabinka pro klientky (k zajištění intimity)
- gynekologický stůl
- vyšetřovací lehátko
- kolposkop
- sonograf
- pomůcky k vyšetření
- počítač s odpovídajícím software
- sterilizátor

4.2 Z pracovny porodní asistentky

- kartotéka (řazená dle rodných čísel nebo abecedně), důležitá je vhodná volba karty
- pracovní stůl s informační a telekomunikační technikou
- místo pro odběr biologického materiálu
- kalibrovaná váha
- kalibrovaný tonometr
- lehátko
- kardiokotograf

4.3 Z čekárny

- příjemné prostředí (časopisy, televize, event. s výukovým programem, je vhodná nabídka tekutin pro klientky)
- ze sociálního zařízení (odděleně pro klientky a personál)

5 Porodní asistentka

je první, s kým se klientka setkává při návštěvě ordinace a navazuje

- první kontakt
- první dojem, který může být

- kladný
- záporný

Každý lékař ocení porodní asistentku, která svým vystupováním a stupem přispívá k dobrému jménu praxe.

6 První návštěva

- příprava dokumentace (karta s vyplněnými osobními údaji, registrační lístek pro pojišťovnu)
- informace o zvyklostech praxe

7 Opakovaná návštěva

- kontrola osobních dat a pojišťovny a provedení případných změn
- informace o důvodu návštěvy, event. doplnění TK a hmotnosti

8 Klientky přicházejí

8.1 K preventivnímu vyšetření

- pohledem
- palpačně
- kolposkopicky s odběrem cytologie
- sonograficky

Toto vyšetření 1× ročně hradí pojišťovna. Ne všechny ženy, zvláště vyšších věkových kategorií, této možnosti využívají. Žena (dívka) by měla vyhledat gynekologa před zahájením sexuálního života. Optimální péče je poskytována stejným lékařem po celou dobu života ženy s navazující péčí o rodinné příslušníky ženského pohlaví.

8.2 K vyšetření před předpisem hormonální antikoncepci

- velký výběr antikoncepčních preparátů, kterou žena volí po dohodě s lékařem. Jak se říká: „Antikoncepce má být šitá na míru“.

K preventivnímu vyšetření je nutná kontrola TK a hmotnosti. Jaterní testy se neprovádějí.

8.3 K vyšetření při užívání HRT

- pravidelné preventivní kontroly
- laboratorní vyšetření (jaterní testy, cholesterol, lipidogram, even. glykemie)
- mammograf, před zahájením HRT

- kontrolní mammograf 1× za dva roky, event. sonografické vyšetření prsu
- Pojišťovna hradí vyšetření mammografem u žen ve věku 45–69 let.

8.4 K neodkladnému ošetření

- pánevní bolest
- krvácení
- selhání antikoncepce
- vulvovaginitidy

9 Péče o těhotnou ženu v prenatální poradně

9.1 První návštěva gynekologa

Návštěva gynekologa je vhodná po 2–3 týdnech od vynechání menstruace.

1. Diagnostika těhotenství (postoj ženy k těhotenství)
2. Délka trvání těhotenství (výpočet termínu porodu)
3. Stanovení další návštěvy

9.2 Vyšetření v prenatální poradně

Vyšetření v prenatální poradně je možné rozdělit do dvou skupin

- pravidelně prováděná vyšetření (subjektivní potíže, hmotnost, TK, chemické vyšetření moče na přítomnost bílkoviny, glukózy a ketolátek)
- termínovaná vyšetření (výchozí hmotnost a výška, pánevní rozměry, laboratorní vyšetření, sonografické vyšetření a CTG)

Výborem České gynekologicko-porodnické společnosti jsou nově diskutována tato vyšetření s nepodkročitelným minimem:

Týden:

Vstupní	– cytologie – moč + sed., není-li normální nález, pak kultivace z moče
16.	– AFP screening, KO
20.	– krevní skupina + protilátky
24.	– oGTT
30.	– HbaAg, HIV, RRR, TPHA, KO
36.	– kultivace

Moderní babictví 7, 2005

USG:

Diagnostika těhotenství

Diskutovaný screening I. trimestru

18.–20. 1. screening

30.–32. 2. screening

CTG:

Od 36. týdne týdně

Návštěva ordinace každé 4 týdny, od 36. týdne pravidelně každý týden.

V týdnu 40+1 předat do péče porodnice.

Tato vyšetření jsou platná pro fyziologicky těhotné.

Vše se zaznamenává do těhotenské legitimace, kterou má těhotná po celou dobu těhotenství u sebe.

10 Ambulantní výkony

- zavedení IUD
- biopsie
- mikroabraze
- excize
- inseminace
- zavedení a extrakce Norplantu nebo Implanonu

K výkonům je nutné nástrojové vybavení a vybavení k lokální anestezii.

Při provádění výkonů jsou nutné pomůcky a léky k zajištění KPCR:

- AMBUvak s maskou
- atropin
- adrenalin
- kalcium
- hydrocortison
- pomůcky k zajištění žilního vstupu (flexila, infuzní set, infuze)

11 Odběr biologického materiálu

11.1 Odběr krve

- maximální využití jednoúčelových pomůcek

- vacutae systém
- odběr krve ve správném pořadí:
  1. hemokoagulační vyšetření
  2. KO
  3. FW
  4. ostatní

11.2 Mikrobiologické vyšetření

- do předem označených a správných transportních půd
- bakteriologické vyšetření
- mykoplazma + ureaplazma
- chlamydie
- kultivace z moče (urikult)

S biologickým materiálem vždy zacházíme jako s infekčním materiálem. K zajištění kvalitní péče je nutné dodržovat hygienicko-epidemiologický režim:

- ochranný oděv určený pro ordinaci
- šperky ne
- dezinfekce a mytí rukou
- dezinfekce nástrojů
- dezinfekce kůže
- plošná dezinfekce prováděná výhradně na vlhko

12 Sterilizace

Sterilizace se provádí v pravidelně kontrolovaném sterilizátoru (ne starší 10 let po 200 cyklech, alespoň 1× ročně, starší 10 let po 100 cyklech, alespoň 1× za půl roku). Sterilizaci provádíme buď ve vhodně zvolených obalech, nebo nástroje sterilizujeme volně. Nová obalová technika nabízí uložení materiálu:

- volně ložený 6 dnů
- uzavřený v kontejneru 12 týdnů
- ve dvojím balení 1 rok

13 Mytí a dezinfekce rukou

- dávkovač

- papírové ručníky
- dezinfekce rukou
- rukavice při manipulaci s biologickým materiálem

14 Dezinfekce

- vypracovaný dezinfekční program
- správná koncentrace dezinfekčních roztoků
- dodržování doby expozice
- NUTNÁ změna dezinfekčních roztoků po měsíci

15 Odpady

Ve zdravotnickém zařízení je nutné dodržovat nařízení k třídění a likvidaci odpadů.

Třídění odpadu

- infekční
- komunální
- sklo

Ukládání do nepropustných barevně označených obalů.

- 1801 – odpady z léčení a prevence
- 180104 – obvazy
- 180103 – jehly, skalpely a stříkačky

16 Závěr

Při všech těchto činnostech je důležitým článkem samostatně pracující porodní asistentka, která:

- připravuje dokumentaci
- asistuje při výkonech
- měří fyziologické funkce a zaznamenává jejich hodnoty
- provádí orientační vyšetření moče
- natáčí CTG
- je zodpovědná za dezinfekci a sterilizaci materiálu
- připravuje recepty na antikoncepci a HRT dle ordinace lékaře
- komunikuje nejen s lékařem, ale hlavně s klientkou

- telefonuje, objednává klientky, sděluje výsledky, zodpovídá dotazy a plně tak uplatňuje:
  - odborné znalosti
  - praktické dovednosti
  - komunikační schopnosti
  - znalosti z oblasti psychologie
  - práci s výpočetní a telekomunikační technikou.

Postavení porodní asistentky je nezastupitelné.

Závěrem mi dovoluji poděkovat společnosti LEVRET s.r.o. za přípravu odborných seminářů pro porodní asistentky, které mají vysokou odbornou úroveň a přispívají k dalšímu vzdělávání porodních asistentek.

Marie Poláková
Baarova 4
301 00 Plzeň